

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการแข่งขันทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้มีข้อมูลข่าวสารจำนวนมากและต้องทำได้อย่างรวดเร็ว โดยสารสนเทศเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญต่อความอยู่รอดขององค์กรที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน และนักบัญชีเป็นผู้จัดทำสารสนเทศทางบัญชี อันเป็นกลไกสำคัญในการตอบคำถามทางการเงิน ซึ่งจะช่วยให้ฝ่ายจัดการสามารถกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ขององค์กรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่หน่วยงานหรือองค์กรจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสายงานบุคลากรกลุ่มนี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าบุคลากรทางด้านการบัญชีมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (รัฐชิตา สังข์ดวง, 2554: ออนไลน์)

การบัญชีเป็นกิจกรรมเพื่อแสดงข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเน้นในการให้ความรู้และข้อเท็จจริงต่างๆ ทางการเงิน และให้ประโยชน์ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ เพื่อให้องค์กรหรือบริษัทนำไปประกอบการตัดสินใจ โดยการมีระบบข้อมูลที่ถูกต้องเป็นมาตรฐานและการเผยแพร่อย่างรวดเร็วสามารถนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบในการตัดสินใจ หรือเพื่อการวางแผนการบริหารกิจการ การระดมการจัดสรรเงินทุนในตลาดการเงินทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ (ชนิดา สุวรรณจุฑา และศรีสุดา อาชวานันทกุล, 2534 อ้างใน สรศักดิ์ ธนันไชย, 2551: 1) วิชาชีพบัญชีจึงนับเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งกิจการที่มุ่งหวังผลกำไรและกิจการที่ไม่หวังผลกำไร ดังนั้นการปฏิบัติงานวิชาชีพบัญชีบางอย่างควรจำกัดให้เฉพาะผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม รวมถึงสามารถใช้องค์ความรู้สามัญ (Common Body of Knowledge) ซึ่งหมายถึง ระดับความรู้ขั้นต่ำสุดที่ผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องศึกษาและจะต้องทำความเข้าใจซึ่งสามารถเรียกจดจำได้ในทันทีที่ปฏิบัติงานวิชาชีพอยู่ในขณะนั้นได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2548 อ้างใน สรศักดิ์ ธนันไชย, 2551: 1)

ภายใต้นโยบายปฏิรูประบบราชการ รัฐบาลได้ดำเนินการตามแผนปฏิรูประบบบริหารงานภาครัฐ โดยปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบบริหารภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งเน้นผลงาน และผลลัพธ์ แทนการควบคุมปัจจัยนำเข้าและกระจายความรับผิดชอบในการบริหารการเงินให้หน่วยงานมีอิสระและคล่องตัวในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อผลิตผลงานตามพันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลทางบัญชีที่สมบูรณ์

เพียงพอต่อการวิเคราะห์ฐานะการเงินและประเมินผลการดำเนินงานทางการเงิน มีข้อมูลต้นทุนในการผลิตผลผลิตและบริการเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการขอจัดสรรงบประมาณ และมีข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวางแผนทางการเงิน การบริหารจัดการทรัพย์สินและการตรวจสอบกำกับดูแลองค์กรของผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบัญชีจะช่วยวางกรอบในการผลิตข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ วางแผน และประเมินผลการบริหารจัดการทางการเงิน ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมบัญชีกลาง, 2554: ออนไลน์)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ของภาคเหนือ โดยเป็นแหล่งที่ตั้งศูนย์ต่างๆ ทั้งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ ศูนย์ส่งเสริมการส่งออกภาคเหนือ สำนักงานการค้าต่างประเทศเขต 1 ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนภาคเหนือ (Board Of Investment: BOI) ธนาคารเขต/ภาค เป็นต้น อีกทั้งจังหวัดเชียงใหม่ยังมีผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) เป็นอันดับ 1 ของภาคเหนือ มูลค่า (127,660 ล้านบาท ปี 2552 เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 3,416 ล้านบาท) โดยเป็นภาคการเกษตร 127,660 ล้านบาท คิดเป็น 14.5 เปอร์เซ็นต์ และนอกภาคการเกษตร 109,121 ล้านบาท คิดเป็น 85.5 เปอร์เซ็นต์ มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 25 อำเภอ 204 ตำบล 2,066 หมู่บ้าน และมีหน่วยงานราชการทั้งหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น จึงมีข้าราชการและพนักงานของรัฐอยู่เป็นจำนวนมาก (สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, 2554: ออนไลน์) นักบัญชีของรัฐบาล หรือของส่วนราชการถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะเข้ามาดูแลรับผิดชอบในการบันทึกรายการทางการเงินบัญชี และทะเบียนต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการบันทึกรายการทางการเงินบัญชีในลักษณะที่มีได้มุ่งแสวงหากำไร และการบัญชีของส่วนราชการจะมีกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เป็นผู้วางระเบียบ ของระบบการบัญชีโดยหน่วยงานของรัฐบาลทุกหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด (ทศวรรษ ศาลาผาย, 2551: 2) ดังนั้นนักบัญชีของหน่วยงานราชการจึงมีความสำคัญต่อการจัดทำรายงานทางการเงินของส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินมีความถูกต้องแล้วนำไปวิเคราะห์สรุปผลในรูปแบบรายงานเพื่อเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้ประโยชน์ในการวางแผนและการตัดสินใจต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า มีการศึกษาจำนวนมาก (กรรณิการ์ ลำลือ, 2552; ต่อลาภ สุขพันธ์, 2546; ปิติภูมิ เบญจโอพาร, 2553; สรศักดิ์ ธนนไชย, 2551; สังวาลย์ ยมเกิด, 2552) ได้ศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชีในส่วนของภาคเอกชนและภาครัฐวิสาหกิจ ในขณะที่ทศวรรษ ศาลาผาย (2551) ได้ศึกษาคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักบัญชีหน่วยงานราชการในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นการศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากนักบัญชีของหน่วยงานราชการ แต่

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีของหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลจากหัวหน้าฝ่ายบัญชีของหน่วยงานราชการโดยตรง ซึ่งการเก็บข้อมูลดังกล่าวถือว่าเป็นการประเมินจากผู้บังคับบัญชา ย่อมมีความเป็นกลางในการให้ข้อมูลมากกว่าการเก็บข้อมูลจากนักบัญชีโดยตรง

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีของหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีหน่วยงานราชการ การศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นข้อสนเทศในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีหน่วยงานราชการในด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสำเร็จในการทำงานของนักบัญชีหน่วยงานราชการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีของหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีของหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานราชการในการพัฒนาศักยภาพการทำงานของนักบัญชีของหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงใหม่

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ดี พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของนักบัญชีตามความคาดหวังของหัวหน้าฝ่ายบัญชีหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ทักษะวิชาชีพ และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ

นักบัญชี หมายถึง ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของหน่วยงานราชการ
หน่วยงานราชการจังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง หน่วยงานราชการสังกัดส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่น และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่เบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัดเชียงใหม่ และได้จัดทำรายงานการเงินเสนอต่อกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง